

Informatieblad

Ratten en muizen in uw bedrijf?

De eigen verantwoordelijkheid van opdrachtgevers van plaagdierbeheersing

Ratten en muizen zijn voor elk bedrijf vervelende en ongewenste gasten. Ze ondermijnen niet alleen hygiënecodes (met alle gevolgen van dien), ze kunnen ook imagoschade veroorzaken en zorgen voor een onveilige omgeving door aantasting van gebouwen en installaties. Een zorgvuldige plaagdierbeheersing, zoals dat heet, is daarom noodzakelijk. De wetgever heeft regels gesteld aan het gebruik van biociden om ongewenste slachtoffers (bijvoorbeeld huisdieren en vogels) te voorkomen en ook om resistentie te beperken. Resistente dieren zijn immers moeilijker te bestrijden.

Inspecteurs van de Inspectie Leefomgeving en Transport (ILT) hebben in de afgelopen jaren een aantal branches bezocht, waarbij de plaagdierbeheersing en het gebruik van biociden is onderzocht. Ook de Nederlandse Voedsel en Warenautoriteit (NVWA) onderzoekt geregeld bedrijven waar problemen met muizen en ratten zijn. Beide inspecties stellen vast dat er nog steeds veel mis gaat in de samenwerking tussen opdrachtgever (die een zogenaamd plaagdiermanagementbedrijf inhurt) en opdrachtnemer (het plaagdiermanagementbedrijf). Hierdoor worden verschillende wetten veelvuldig overtreden. Niet alleen door de dierplaagtechnicus, maar ook door de opdrachtgevers.

De wet definieert als gebruiker van biociden: iedere natuurlijke persoon of rechtspersoon die een gewasbeschermingsmiddel of biocide toepast, toedient, doet toepassen of doet toedienen. Dat betekent dat ook de opdrachtgever een verantwoordelijkheid heeft voor juist gebruik en dat hij een sanctie kan verwachten als op zijn bedrijf op foute wijze met middelen wordt omgegaan.

De relatie opdrachtgever en opdrachtnemer is vrijwel altijd vastgelegd in een schriftelijke overeenkomst. Daarin is veelal het volgende vastgelegd:

- namen van contractanten;
- aantal controlebezoeken;
- plaagdieren die men gaat bestrijden;
- de materialen die worden ingezet;
- de middelen die worden ingezet.

De vastgelegde controlebezoeken, materialen en middelen blijken in de praktijk de zwakke punten in het contract te zijn, omdat hier de wens van de opdrachtgever (duidelijkheid over prijs en prestatie) niet zonder meer strookt met de professionele afwegingen van de opdrachtnemer. Veel opdrachtgevers willen voor een vaste prijs, veelal de laagste, het risico op de aanwezigheid van plaagdieren afkopen.

Voorafgaande aan een contract kan een professionele opdrachtnemer nooit een exacte indicatie geven hoeveel controlebezoeken en welke materialen en middelen nodig zijn om een goede plaagdierbeheersing uit te voeren. Pas na een eerste inventarisatie door de opdrachtnemer kan deze bij benadering aangeven welke acties nodig zijn voor een goede plaagdierbeheersing. Bij deze inventarisatie wordt onderzoek gedaan naar de aanwezigheid van plaagdieren (plaagdierdruk), het soort plaagdieren, het type bedrijf en de daaraan gerelateerde te nemen weringmaatregelen zoals bouwtechnische en hygiëne-maatregelen in en rondom het bedrijf. Na deze inventarisatie kan de opdrachtnemer ook indicatief aangeven wat hij moet doen om de aanwezigheid van plaagdieren te beheersen. Natuurlijk moet de opdrachtgever dan wel eerst de nodige maatregelen hebben getroffen en moet de situatie beheersbaar zijn.

Dit kan betekenen dat bij afwezigheid van plaagdieren kan worden aangegeven hoe vaak de opdrachtnemer een detectiecontrole uitvoert (nu vrij algemeen acht keer per jaar). Voor deze detectie worden veelal een niet-giftig (non-tox) lokaas of vallen/klemmen gebruikt.

Als aanwezigheid van plaagdieren is vastgesteld moeten bestrijdingsacties worden uitgevoerd. Uiteraard in overeenstemming met de wettelijke voorschriften. Dit betekent dat de opdrachtnemer in veel gevallen om de twee of drie dagen zal moeten controleren of er voldoende biociden in de lokdepots aanwezig zijn en of er voldoende lokdepots zijn geplaatst. Dit moet worden herhaald totdat er enige tijd geen vraat meer is. De ratten en/of muizen zijn dan effectief bestreden en de opbouw van resistentie is geminimaliseerd. Er kan nu weer worden overgegaan op detectiecontroles volgens een overeengekomen planning. Uiteraard kunnen er ook andere redenen aanwezig zijn waarom er geen vraat meer is. Hierover kan de opdrachtnemer u informeren. Ook van de alternatieven voor biociden is hij op de hoogte.

Samengevat betekent een goede plaagdierbeheersing:

- Alleen gebruik van toegelaten middelen.
- Alleen gebruik volgens de gebruikvoorschriften behorende bij de toelating.
- Een verantwoordelijkheid van zowel opdrachtgever als opdrachtnemer.
- Geen of weinig overlast van plaagdieren.
- Geen resistentieontwikkeling bij plaagdieren voor biociden.
- Een voorwaarde om te kunnen voldoen aan andere verplichtingen zoals een erkenning voor de inrichting, HACCP, hygiënecodes, ISO enz.
- Een verbetering van de bedrijfsvoering (de opdrachtnemer informeert en begeleidt de bedrijven in allerlei te nemen maatregelen).
- Een verlaging van de kosten, terugdringen van schade aan gebouwen, goederen en imagooverlies.
- Een uiteindelijke kosteneffectieve aanpak, want hoewel bij de start de kosten hoog kunnen zijn, lopen deze aanzienlijk terug bij een goed plaagdiermanagement.

Plaagdierbeheersing is alleen mogelijk als de opdrachtgever en opdrachtnemer beiden bereid zijn om het optimale resultaat na te streven om de plaagdierdruk te beheersen. Hierdoor worden de gezondheid en de veiligheid voor mens en dier en een goed milieu zo goed mogelijk beschermd. Ook wordt zo resistentieontwikkeling voorkomen.

Wat moet u als opdrachtgever weten:

- U bent en blijft verantwoordelijk voor de plaagdierbeheersing.
- Zelf acties ondernemen en middelen gebruiken tegen ratten en muizen wordt ontraden.
- U mag alleen plaagdiertechnici inhuren die over de juiste kwalificaties beschikken (vakbekwaamheidsdiploma).
- Het gebruik van gif is het sluitstuk van een effectieve beheersing van muizen en ratten; het motto 'voorkomen is beter dan bestrijden', geldt ook hier!!
- Ratten en muizen zijn overal; heeft u er last van? Dan

waarschijnlijk uw burens ook!

Wat u moet doen:

- Weringsmaatregelen treffen en zorgen voor voldoende hygiëne. (De kosten van de bestrijding vallen uiteindelijk hoger uit wanneer de aanbevolen werings- en hygiënemaatregelen niet worden uitgevoerd.)
- Zorgen voor een onaantrekkelijke locatie voor ratten en muizen.
- Zelf de aanwezigheid van ongedierte blijven signaleren.
- Binnen contracten ruimte bieden voor de professionaliteit van de opdrachtnemer. Het aantal bezoeken, bijvoorbeeld twaalf keer per jaar, kan worden vastgelegd voor een vast budget.
- Rekening houden met extra acties bij overlast. Maak afspraken over de noodzakelijke extra bezoeken en over hoe deze gefactureerd kunnen worden.
- Maak beheersing bespreekbaar bij uw burens en eventueel gemeente en gebouwbeheerder.

Het aangaan van een contract voor een goede plaagdierbeheersing kent in elk geval de volgende stappen:

- Stap 1** Goede inventarisatie en opstellen beheersplan
De opdrachtnemer inventariseert de situatie in en om uw bedrijf. Hieruit volgt een pakket aanbevelingen voor het verbeteren van de hygiëne en de wering van muizen en ratten.
- Stap 2** Uitvoeren van beheersplan
In het beheersplan staan de acties genoemd die de opdrachtnemer kan inzetten om de situatie beheersbaar te houden. Het spreekt voor zich dat de werings- en hygiënemaatregelen moeten worden opgevolgd, voor zover dat mogelijk is.
- Stap 3** Raamcontract voor actie bij aangetroffen overlast
In het raamcontract kunnen afspraken worden gemaakt over welke maatregelen worden getroffen wanneer uit signalering (afgesproken in het beheersplan) blijkt dat gerichte bestrijding nodig is.

Meer informatie

www.ilent.nl | www.nvwa.nl | www.ctgb.nl | www.rivm.nl | www.biociden.nl

Dit is een uitgave van

Inspectie Leefomgeving en Transport

Postbus 16191 | 2500 BD Den Haag

T 088 489 00 00

www.ilent.nl